

Sent skulle konstnären vakna

TEXT ELISABET THIERLUND
FOTO CHRISTER VALLSTRAND

Tillvaron bjuder ibland på överraskningar. Att väg- och vattenbyggnadsingenjör Carl-Gustaf Ekberg sent i livet skulle bli skulptör hade ingen kunnat ana. Allra minst han själv. Han var nästan 60 år när han började och i dag är en stor del av hans tillvaro fylld av form, volym och yta. Entusiastiskt följer han Carl Milles råd: verka medan dagen brinner.

I stora entréhallen till ett nyrenoverat kontorshus i Stockholm kan alla som passerar ända sedan i höstas se en spännande skulptur-utställning. Intressant tänkte jag när jag såg den första gången. Och när jag senare fick höra att skulptören varit yrkesverksam som ingenjör och inte debuterat förrän i pensionsåldern blev jag verkligen nyfiken. Jag antog att CARL-GUSTAF EKBERG hade skulpterat i hela sitt liv och enbart haft väg- och vattenbyggnad som födkrok. Att försöka sig som skulptör är ju näst intill omöjligt. Men jag hade fel – totalt fel.

Familjeporträtt första försöket

Han är en reslig man i 70-års åldern och när vi träffas i utställningen några dagar senare berättar Carl-Gustaf själv den smält fantastiska historien om hur ingenjören övergick från broar och vägar till helt andra former.

– Det började för ungefär 20 år sedan. Vi har fyra döttrar och när de två yngsta skulle fylla 15 år fick jag för mig att jag skulle rita ett porträtt av dem som födelägsdagsgåva.

Till sin egen förvåning tyckte

Vind i gips. En 180 cm hög uppfordring i armerad gips av skulptören som Carl-Gustaf kallar Medusa. Ytan är så skickligt patinerad att ögat luras tro att den är gjuten i brons.

Carl-Gustaf att porträtten blev ganska bra men glömden sedan nästan bort det hela. Det gick en tid och så blev han ensam hemma en vecka efter en skada och då tog han fram pastellkritorna och gjorde fem porträtt efter fotografier av familjen på tre dagar.

På den tiden bodde Ekbergs i en villa i Stocksund utanför Stockholm.

– Skulptören AXEL WALLENBERG, som varit CARL MILLES elev och efter Milles död utsåg till chef för Millesgården, bodde i närheten av oss. Det var min fru KERSTIN som så gärna ville se Wallenbergs arbeten. Hon har alltid varit intresserad av konst, konsthistoria och silversnide och därför bad hon att vi skulle få komma på besök en dag.

Axel Wallenberg var vid den här tiden 85 år men mycket vital och tog hjärtligt emot sina gäster, visade runt och frågade plötsligt Carl-Gustaf om "han hade gjort något".

– Tänk, jag förstod inte vad han menade så jag började tala om mitt arbete som ingenjör. Men för Axel var det bara konst som räknades och några dagar

senare visade jag mina familjeporträtt för honom. Han sa inte mycket men tyckte att jag skulle pröva att skulptera och lånade mig en kavalett, en vridbar arbetsplatta, och några verktyg.

Ingen tid för lera

Men Carl-Gustaf hade en egen konsultfirma, fru, fyra döttrar, stor villa med trädgård och många förtroendeuppdrag. Det blev ingen tid över för konstnärlig verksamhet.

– Fem år senare, 1988, flyttade vi till en våning i Stockholm och när vi packade hittade jag Axels verktyg. Det stack till i mig av dåligt samvete och jag gick över till honom med hans grejor.

När Wallenberg fick klart för sig att det inte var skaparlust som fattades Carl-Gustaf utan tid och plats i stadsväningen sa han:

– Kom hit till min ateljé! Och i flera år åkte Carl-Gustaf varje lördag ut till Axel Wallenberg och arbetade intensivt i åtskilliga timmar.

Mästaren och hans elev

– Till en början var det inte tal om att vara hans elev. Han hade

först en gång haft någon elev under hela sin långa konstnärskarriär. Han lärde mig om verktyg och teknik och visade ibland på delar av mina arbeten som jag borde vara uppmärksam på. När det kom folk till ateljén och de frågade vem jag var så sa han bara "han håller till här".

Skulpturerna upptog alltmer av Carl-Gustafs intresse och han kände att han ville tillbringa mer tid ut hos Axel.

– Han hade hunnit bli över 90 år och trots att åldern nästan inte alls satte några spår hos honom så förstod jag att han inte skulle orka vaka över mig så många år till. Därför beslut jag att avveckla min firma och gå i pension något år tidigare än beräknat.

Wallenberg föreslog att Carl-Gustaf skulle arbeta direkt med gips och så småningom började arbetet ge resultat. När det hade gått ytterligare två år fick Carl-Gustaf till sin glädje höra hur Axel presenterade honom som "han är min elev". – Det kändes härligt, säger denne den ende Wallenberg-eleven och ler fortfarande lyckligt vid minnet.

Både ute och inne. Skulpturen *Harmoni* finns dels i Franska matvagnen på Grand Hotel i Stockholm dels utomhus på Kungsholmen.

Hösten 1994 upplyste Wallenberg Carl-Gustaf Ekberg om att nu var han skulptör och det var dags att ställa ut.

– Det tog ytterligare ett år innan jag fick ihop 20 bronsskulpturer så att det räckte till en utställning. Axel talade om hur allting skulle ordnas. Jag hyrde lokal, skickade ut kort och hade vernissage i september 1995. Axel, som nu var 97 år gammal, kunde besöka galleriet i rustlöst och granulerade mig till "en fin utställning". Drygt tre månader senare var han död.

Lärarens verk finns runt om i landet

Av konstnärsvännerna kallades Axel Wallenberg "Willis". Han blev nära 98 år gammal och dog 1996. Under största delen av sitt liv var han en mycket uppskattad skulptör som fick många offentliga beställningar.

Gläd och mycket produktiv. Axel Wallenberg var en sällskaplig person med många vänner som gärna samlades i hans vackra ateljé i Stocksund. Han och Carl-Gustaf fick en mycket nära relation under de år Wallenberg höll ett verkande öga på sin elev. Foto Gunnel Jansson

Du har kanske gått förbi något av AXEL WALLENBERGS konstverk många gånger utan att känna till att han är uppvoxmannen. "Arildfontänen" på Sankt Jörgens plats i Helsingborg, "Vaksalafontänen" i Uppsala, "Pojke tyglar hästar" i Treleborg och "Frida" i Vänersborg är några av alla hans verk.

I hemstaden Nässjö finns naturligtvis också flera skulpturer som till exempel "Bägarna", "Mor och barn" och "Ballong-mannen". Axel Wallenberg föddes 1898

och hans far var en duktig dekorationsmålare. Efter att ha försökt sig på flera yrken, samtidigt som han gick på konsthögskola på kvällarna, sökte Axel in på Konsthögskolan 1922 och blev konstnär. Där blev han elev till CARL MILLES, dåvarande professor i skulptur. De två blev så småningom mycket goda vänner och Wallenberg fick med fullt förtroende rycka in vid många

tillfällen till Milles var upptagen utomlands och hjälpa till och konstnärligt övervaka när arbeten skulle färdigställas. Men Axel Wallenberg var själv också en mycket framgångsrik konstnär och hann med en lång rad egna arbeten och många offentliga uppdrag trots att han 1955 fick det krävande arbetet att vara konstnärlig ledare på Millesgården efter Milles död.

Kontakt med förestad

I snart fyra år har Carl-Gustaf Ekberg nu rest omkring, ställt ut och sålt sina verk.

– Jag kom igång så sent att jag tycker att det är bråttom att försöka synas så mycket som möjligt. Vanligtvis tar jag kontakt med olika företag och ber att få ställa ut skulpturerna hos dem. På så sätt får jag visa mina arbeten och företagen får en konstnärlig utsmykning till läns en tid. Ömsesidigt givande och tagande således.

Besökare och anställda på bland annat Pharmacia i Uppsala, Siemens i Upplunds Väsby, ABB och Sandvik i Stockholm har på så sätt fått glädje av Carl-Gustafs konstverk. För närvarande visar han även skulpturer i foajén på Royal Park Hotel vid Brunnsviken i Stockholm.

Men Carl-Gustaf Ekberg, som är medlem i SPF Östermalm, vill i fortsättningen försöka få mer tid att skulptera. Det finns alltför många former som ännu inte är upptäckta enligt hans sätt att se.